

Finansiella säkerheter (prop. 2004/05:30)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag i proposition 2004/05:30 Finansiella säkerheter samt de två motioner som väckts med anledning av förslaget.

I propositionen föreslås ett antal lagändringar som behövs för att genomföra EG-direktivet om ställande av finansiell säkerhet (säkerhetsdirektivet) i svensk lagstiftning. Regeringen gör bedömningen att i svensk rätt finns redan i dag regler som i princip överensstämmer med säkerhetsdirektivet. Regeringen föreslår således de kompletteringar som krävs i befintlig lagstiftning för att reglerna helt ska överensstämma med säkerhetsdirektivet. Ett viktigt syfte med direktivet är att användningen av säkerheter på EU:s finansmarknader ska bli säkrare och mer förutsebara samt att förfarandet ska bli enklare genom att de formella kraven begränsas.

I lagen om handel med finansiella instrument finns det särskilda bestämmelser för företag som står under Finansinspektionens tillsyn. Bestämmelserna innebär bl.a. att ett skriftligt avtal ska ingås med rätt för företag att förfoga, återpantsätta eller överlåta finansiella instrument som tillhör någon annan. Regeringen föreslår att dessa bestämmelser inte behöver följas om ett företag ingår ett avtal där motparten är en, i enlighet med uppräkningsen i säkerhetsdirektivet, professionell aktör på finansmarknaden. Förslaget innebär att ett skriftligt avtal inte behöver träffas.

Säkerhetsdirektivet anger bl.a. att ett avtal mellan parter om ställd säkerhet också ska skyddas gentemot tredje man – t.ex. om någon av parterna försätts i konkurs. För att göra de svenska bestämmelserna helt i överensstämmelse med direktivet föreslår regeringen att reglerna för hur kvittning i konkurs får gå till ändras. Förslaget innebär att större utrymme lämnas för att använda sig av förvärvade fordringar vid kvittningen, om förvärvet kan anses vara ordinärt.

Vidare föreslås att t.ex. värdepapper eller valuta omedelbart får säljas eller genom avräkning realiseras av en borgenär som har egendomen som säkerhet om det sker på ett affärsmässigt rimligt sätt, även om den som ställt säkerheten är försatt i konkurs.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 maj 2005. Enligt direktivet skulle säkerhetsdirektivet ha införlivats senast den 27 december 2003.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och motionsyrkandena avstyrks.
I betänkandet finns en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	8
Förfoganderätt för finansiella aktörer.....	8
Lagförslagen i övrigt.....	11
Reservation.....	13
Förfoganderätt för finansiella aktörer, punkt 1 (m, fp, kd, c)	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	14
Propositionen.....	14
Följdmotioner.....	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förfoganderätt för finansiella aktörer

Riksdagen antar det av regeringen framlagda förslaget till

2. lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:30 i denna del och avslår motionerna

2004/05:Fi2 av Mats Odell m.fl. (kd) och

2004/05:Fi3 av Karin Pilsäter m.fl. (fp).

Reservation (m, fp, kd, c)

2. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen antar de av regeringen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i konkurslagen (1987:672),

3. lag om ändring i lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion,

4. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:30 i denna del.

Stockholm den 10 mars 2005

På finansutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Arne Kjörnsberg (s), Mikael Odenberg (m), Carin Lundberg (s), Sonia Karlsson (s), Kjell Nordström (s), Mats Odell (kd), Agneta Ringman (s), Gunnar Axén (m), Bo Bernhardsson (s), Christer Nylander (fp), Hans Hoff (s), Tomas Högstrom (m), Agneta Gille (s), Yvonne Ruwaida (mp), Gunnar Nordmark (fp), Siv Holma (v) och Jörgen Johansson (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2004/05:30 Finansiella säkerheter föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i bl.a. konkurslagen och lagen om handel med finansiella instrument. Regeringens förslag återges i *bilaga 1* och lagförslagen i *bilaga 2*.

Med anledning av propositionen har två motioner väckts. Förslagen i motionerna återges i *bilaga 1*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

EU

Finansmarknaderna är alltmer gränsöverskridande. Sådana marknader kan förbättra konkurrensen och göra marknaderna mera kostnadseffektiva. Effektiva marknader förutsätter dock att "handelshindren" är så få som möjligt. Ett handelshinder när det gäller finansiella tjänster är olikheter i nationell lagstiftning. Olikheter i lagstiftning innebär bl.a. att aktörer som är verksamma i flera länder måste tillämpa olika säkerhetsarrangemang. Detta leder till ökade administrativa kostnader.

Vid finansiella transaktioner behöver parterna ofta ställa säkerhet. Det kan vara fråga om lån där låntagaren lägger sina aktier som pant. Säkerhet måste också lämnas om någon vill låna värdepapper och vid handel med derivatinstrument.

I juni 2002 beslutades EG:s säkerhetsdirektiv. Bakgrunden till direktivet var bl.a. olikheterna i de nationella regelverken, vilka skapade rättsosäkerhet vid gränsöverskridande verksamhet. Direktivet är en del av den ökade harmoniseringen av lagstiftningen på finansmarknaderna. Direktivet ska tillämpas på säkerhetsavtal, dvs. sedvanliga pantavtal och säkerhetsöverlåtelser, som avser finansiella tillgångar av visst slag. Tillämpningsområdet begränsas till avtal där den ena eller båda parterna är en myndighet eller ett företag på finansmarknaden. Direktivet omfattar bara skriftliga säkerhetsavtal.

Minimidirektiv eller full harmonisering?

EG-direktiv kan vara s.k. minimidirektiv eller fullharmoniserande direktiv samt även en kombination av dessa båda. Är det fråga om minimidirektiv anger EG-regleringen en lägsta gemensam standard för regleringen med möjlighet för medlemsstaterna att föreskriva strängare regler. Medlemssta-

terna måste självklart då tillämpa den allmänna EG-rättsliga principen om likabehandling; all reglering ska således tillämpas lika på parterna oavsett var inom EG (och EES) de befinner sig.

Är det däremot fråga om ett fullharmoniserande direktiv är avsikten att reglerna ska vara desamma i samtliga medlemsstater. Som skäl för en full harmonisering brukar anföras att olika regler medför onödiga handelshinder.

Det framgår inte uttryckligen av säkerhetsdirektivet om det är fråga om en minimireglering eller inte. I ingressen till direktivet anges att målet är att skapa ”miniminormer för användandet av finansiella säkerheter”. Enligt uttalanden från kommissionen ger direktivet ett ramverk av minimikaraktär. Regeringen gör i propositionen bedömningen att direktivet bör ses som ett ramverk i syfte att uppnå en effektivare hantering och rättssäkerhet samt att det avser att ge en minimireglering.

Finansiella instrument

Med finansiella instrument avses enligt direktivet aktier i företag och andra likvärdiga värdepapper, obligationer och andra skuldförbindelser som kan omsättas på kapitalmarknaden samt ”andra värdepapper som normalt omsätts och ger rätt att förvärva varje sådan typ av aktier, obligationer eller andra värdepapper genom teckning, köp eller byte eller som föranleder kontantavveckling (med undantag för betalningsinstrument), inklusive andelar i fondföretag, penningmarknadsinstrument samt fordringar på eller rättigheter till eller avseende [något] av de föregående instrumenten”. Definitionen är allmänt hållen och omfattar i stort sett alla finansiella instrument som finns reglerade på den svenska finansmarknaden.

I lagen om handel med finansiella instrument definieras finansiella instrument som fondpapper och annan rättighet eller förpliktelse avsedd för handel på värdepappersmarknaden. Detta täcker enligt regeringen vad som ingår i säkerhetsdirektivets definition av finansiella instrument.

Användningsområde

Säkerheter har stor betydelse för att möjliggöra transaktioner som innebär bl.a. att

- kapital allokeras på ett mer effektivt sätt,
- olika aktörer kan förändra sin risksituation.

Säkerheter har generellt – enligt regeringen – sett en gynnsam effekt för ekonomin och stabiliserande effekt på finansmarknaderna. Säkerheter i form av finansiella instrument och betalningsmedel är av stor och växande betydelse för finansmarknaderna. Detta gäller bl.a.

- betalningssystemkrediter,
- centralbankernas penningpolitiska operationer,
- återköpsavtal och
- säkerheter vid kreditgivning av banker och andra kreditinstitut på de ”icke-professionella” marknaderna.

Säkerhet på svenska marknaden

En av de viktigaste funktionerna för finansmarknaden är att uppfylla finansieringsbehovet för individer, företag, organisationer och offentliga institutioner. För att hantera sina åtaganden hade bankerna våren 2004 registrerat säkerheter motsvarande ett värde av i runda tal 108 miljarder kronor hos Riksbanken.

De svenska bestämmelserna har det senaste årtiondet varit föremål för lagstiftningsåtgärder vid flera tillfällen i syfte att bättre anpassa regelverket till de förhållanden och behov som finns på finansmarknaderna. På flera områden har således Sverige enligt regeringen redan ett regelverk som är väl i linje med kraven i säkerhetsdirektivet.

Utskottets överväganden

Förfoganderätt för finansiella aktörer

Utskottets förslag i korthet

I lagen om handel med finansiella instrument finns det särskilda bestämmelser för företag som står under Finansinspektionens tillsyn. De innebär bl.a. att ett skriftligt avtal ska ingås med rätt för företag att förfoga över, återpanta eller överlåta finansiella instrument som tillhör någon annan. Utskottet tillstyrker regeringens förslag att dessa bestämmelser inte behöver följas om ett företag ingår ett avtal där motparten är en, i enlighet med uppräknningen i säkerhetsdirektivet, professionell aktör på finansmarknaden – således behöver inget skriftligt avtal träffas. Utskottet avstyrker motionerna där man anser att begränsningen i förfoganderätten över panter är oskälig.

Jämför reservation (m, fp, kd, c).

Propositionen

Allmänt om förfoganderätt

Artikel 5 i säkerhetsdirektivet reglerar möjligheten för en säkerhetstagare att förfoga över den ställda säkerheten. I princip föreskriver direktivet att parterna ska ha möjlighet att fritt avtala om full förfoganderätt utan att detta förhindras av medlemsstaterna.

Aktörerna på finansmarknaden ställer säkerheter i många olika situationer, och en aktör är ofta både säkerhetsställare och säkerhetstagare. En möjlighet att sälja de finansiella instrumenten vidare eller låna ut dem för blankningsaffärer ger säkerhetstagaren tillfälle till ökad avkastning. Detta mer effektiva användande av ”samma” finansiella instrument kan leda till en effektivare marknad och billigare lån.

Gällande rätt

Enligt svensk rätt gäller att säkerhetstagaren får nyttja och förfoga över säkerheten om säkerhetsställaren har gått med på detta.

I lagen om handel med finansiella instrument (3 kap. 1 och 3 §§) finns vissa villkor som enligt regeringens bedömning i propositionen torde vara oförenliga med säkerhetsdirektivet. Bestämmelserna omfattar finansiella företag som står under Finansinspektionens tillsyn. Om ett finansiellt företag fått rätt att förfoga över någon annans finansiella instrument för egen

räkning, t.ex. genom aktielån eller ett säkerhetsavtal med förfoganderätt, ska i sådana fall avtalet slutas skriftligen i en handling som upprättats särskilt för ändamålet.

Vidare anges att finansiella företag visserligen får återpanta men att detta inte får ske till högre belopp eller på strängare villkor än vad som gäller hos den ursprungliga panthavaren. Gemensamt för dessa två bestämmelser är att de begränsar parternas avtalsfrihet.

Lagrådsremissen

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande över lagförslaget. I remissen föreslog regeringen att en skyldighet – i de nu aktuella bestämmelserna i lagen om handel med finansiella instrument – för företag under Finansinspektionens tillsyn att upprätta ett skriftligt avtal för att få förfoga över annans finansiella instrument endast skulle gälla om motparten var en fysisk person. Som skäl för förslaget anförde regeringen bl.a. att för en icke professionell aktör på finansmarknaden kan det vara svårt att bedöma vad en fri förfoganderätt innebär. Pantsättarens rätt till den pantsatta egendomen kan bli beroende av om han bedöms ha separationsrätt till egendomen. Förfogar säkerhetstagaren över säkerheten utan att separationsrätt uppkommer i en konkurs för säkerhetsställaren, innebär detta att säkerhetsställaren får en – oftast oprioriterad – fordran som måste bevakas i säkerhetstagarens konkurs. Mot denna bakgrund finns det enligt regeringen skäl som talar för att direktivet inte ska ges generell tillämplighet. En särreglering som träffar endast de finansiella aktörer som anges i direktivet kan å andra sidan enligt regeringen missgynna andra aktörer eftersom dessa i så fall riskerar att inte få tillgång till effektivare och billigare tjänster. Vidare kan en särreglering missgynna svenska finansiella företag genom att en konkurrensnackdel uppstår i förhållande till deras utländska konkurrenter. Den snedvridning av konkurrensen som skulle uppstå måste anses överväga skyddsintresset för juridiska personer.

Regeringen motiverar det omfattande undantaget med att skyddet för sådana aktörer kan tillgodoses genom annan lagstiftning. Det skulle t.ex. finnas en möjlighet för Finansinspektionen och Marknadsdomstolen att ingripa mot företeelser som inte kan anses förenliga med sund verksamhet.

Lagrådet har haft flera invändningar mot förslaget i denna del. Lagrådet påpekade att det är svårt att förstå poängen med att tillåta formlösa avtal om fri förfoganderätt i den bestämmelse som just reglerar denna fråga och som förbjuder sådana avtal i relation till vissa personer, för att sedan eventuellt förbjuda eller ogiltigförklara dem med stöd av andra regler, såsom avtalslagen eller föreskrifter från Finansinspektionen.

Lagrådet har vidare betvivlat att ingripanden enligt andra regler kan ske annat än i speciella fall. Lagrådet har också ansett att ett särskilt skäl till att vara försiktig med att urholka ägarnas skydd är att bestämmelserna i lagen om handel med finansiella instrument inte bara gäller avtal där de finansiella instrumenten är föremål för handel utan alla avtal om förfogan-

derätt över sådana instrument. Exempelvis gäller det avtal om förfoganderätt i samband med depositioner där ägaren inte mottagit någon kredit från det finansiella institutet.

Regeringens förslag om undantag för finansiella aktörer

Regeringen föreslår – mot bakgrund av vad Lagrådet förordat – att de särskilda villkoren (bl.a. krav på ett särskilt skriftligt avtal) enligt lagen om handel med finansiella instrument för avtal som ingås av företag under Finansinspektionens tillsyn inte ska gälla om motparten, eller båda parter när företaget medverkar till ett sådant avtal mellan andra parter, är ett annat företag som står under Finansinspektionens tillsyn, en offentlig myndighet, internationella banker eller andra motsvarande utländska företag eller myndigheter som verkar på finansmarknaden.

Regeringen föreslår således att undantag ska göras endast för de finansiella aktörer som räknas upp i säkerhetsdirektivet. Undantaget bör så långt möjligt enligt regeringen begränsas till fall där parterna är jämbördiga.

Motionerna

Kristdemokraterna instämmer i *motion Fi2* i de flesta av de föreslagna ändringarna och anför att ändringarna kommer att väsentligen förbättra möjligheterna att uppnå en effektivare hantering av panter och finansiella säkerheter på finansmarknaden. Motionärerna anser dock att regeringens förslag innebär en oskälig begränsning i förfoganderätten över panter. *Kristdemokraterna* anser att den fria förfoganderätten över en ställd pant bör vara mer omfattande när det handlar om säkerheter som ställs mellan företag. De föreslår därför att fler bör omfattas av den fria förfoganderätten. Motionärerna påpekar att det i dag inte är ovanligt att större företag har egna avancerade funktioner för att hantera finansiella tjänster på ett sätt som fullgott motsvarar den verksamhet som bedrivs av företag som står under Finansinspektionens tillsyn. *Kristdemokraterna* anser att undantaget från lagen om handel med finansiella instrument ska omfatta samtliga svenska och internationella företag och myndigheter som idkar regelbunden handel med finansiella instrument.

Folkpartiet framför i *motion Fi3* motsvarande yrkande om vidgning av möjligheten till undantag från de särskilda villkoren enligt lagen om handel med finansiella instrument. Folkpartiet anser att det bör ankomma på regeringen att beakta Lagrådets synpunkter i arbetet med att snarast återkomma till riksdagen med förslag om att bredda undantagskretsen i detta hänseende.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet konstaterar att regeringens förslag innebär att undantaget från det kvalificerade formkravet i lagen om handel med finansiella instrument begränsas till de fall som är obligatoriska enligt säkerhetsdirektivet (artikel 1.2 a–d), dvs. i stort sett när båda inblandade parter är aktörer med särskild inriktning på det finansiella området.

I lagrådsremissen föreslog dock regeringen att skyldigheten för företag under Finansinspektionens tillsyn att upprätta ett skriftligt avtal för att få förfoga över annans finansiella instrument bara ska gälla om motparten är en fysisk person. Lagrådet ifrågasatte i sitt yttrande om att det är lämpligt och om det fanns tillräckligt beredningsunderlag för att i nämnda lag slopa det kvalificerade formkravet för andra än de särskilt kvalificerade aktörer som tagits upp i den promemorian Finansiella säkerheter (Ds 2003:38).

Efter påpekande från Lagrådet har de aktuella paragraferna utformats i enlighet med föreslagna lydelser i nämnda promemoria. Utskottet delar Lagrådets och regeringens uppfattning att undantagsbestämmelsen bör utformas i enlighet med lydelsen i säkerhetsdirektivet. Utskottet delar därmed regeringens uppfattning att undantaget så långt möjligt bör begränsas till fall där parterna är jämbördiga. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag i denna del och avstyrker motionerna Fi2 (kd) och Fi3 (fp).

Lagförslagen i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag i den mån lagförslagen inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan.

Propositionen

Regeringen föreslår ett antal lagändringar som behövs för att genomföra EG-direktivet om ställande av finansiell säkerhet (säkerhetsdirektivet) i svensk lagstiftning. Regeringen gör bedömningen att i svensk rätt finns redan i dag regler som i princip överensstämmer med direktivet. Regeringen föreslår således de kompletteringar i det gällande regelverket som krävs för att reglerna helt ska överensstämma med säkerhetsdirektivet. Säkerhetsdirektivet anger bl.a. att ett avtal mellan parter om ställd säkerhet också ska skyddas gentemot tredje man – t.ex. om någon av parterna försätts i konkurs. För att göra de svenska bestämmelserna helt i överensstämmelse med direktivet föreslår regeringen att reglerna för hur kvittning i konkurs får gå till ändras. Förslaget innebär att större utrymme lämnas för att använda sig av förvärvade fordringar vid kvittningen, om förvärvet kan anses vara ordinarie.

Vidare föreslås att t.ex. värdepapper eller valuta omedelbart får säljas eller genom avräkning realiseras av en borgenär som har egendomen som säkerhet om det sker på ett affärsmässigt rimligt sätt, även om den som ställt säkerheten är försatt i konkurs. Regeringen föreslår att bestämmelserna träder i kraft den 1 maj 2005.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag utan tillstyrker propositionen i denna del.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Förfoganderätt för finansiella aktörer, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Mikael Odenberg (m), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp) och Jörgen Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förfoganderätt för finansiella aktörer. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2004/05:Fi2 av Mats Odell m.fl. (kd) och

2004/05:Fi3 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) samt

avslår proposition 2004/05:30 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att de flesta av de föreslagna förändringarna i propositionen kommer att väsentligen förbättra möjligheterna att uppnå en effektivare hantering av finansiella säkerheter på finansmarknaden. Vi anser dock att regeringens förslag är otillräckligt när det gäller möjligheten för större företag att avtala fri förfoganderätt på ställda panter. Regeringens förslag innebär enligt vår uppfattning en onödig begränsning. Vi anser att större företag som agerar på finansmarknaden måste anses jämbördiga med företag som står under Finansinspektionens tillsyn. Det kan enligt vår uppfattning inte anses finnas något väsentligt skyddsintresse för dessa företag som motiverar att inte avtalsfriheten även kan gälla större företag. Vi anser således att den fria förfoganderätten över en ställd pant bör vara mer omfattande än regeringens förslag när det handlar om säkerheter som ställs mellan större företag. Vi föreslår därför att undantaget från lagen om handel med finansiella instrument ska omfatta samtliga svenska och internationella företag och myndigheter som idkar regelbunden handel med finansiella instrument. Med det anförda föreslår vi att riksdagen delvis bifaller motionerna Fi2 (kd) och Fi3 (fp).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:30 Finansiella säkerheter:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i konkurslagen (1987:672),
2. lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,
3. lag om ändring i lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion,
4. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Följdmotioner

2004/05:Fi2 av Mats Odell m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta undantaget från 3 kap. lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument omfatta samtliga svenska och internationella företag och myndigheter som idkar regelbunden handel med finansiella instrument.

2004/05:Fi3 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vidgning av möjligheten till undantag från de särskilda villkoren enligt 3 kap. 1 och 3 §§ lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i konkurslagen
(1987:672)

Härigenom föreskrivs¹ att 5 kap. 16 § och 8 kap. 10 § konkurslagen (1987:672) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

16 §

En fordran mot gäldenären som har förvärvats genom en överlåtelse från tredje man senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen får inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran. *Detsamma gäller om en fordran mot gäldenären har förvärvats tidigare* genom sådan överlåtelse och borgenären då hade skälig anledning att anta att gäldenären var insolvent.

En fordran mot gäldenären som har förvärvats genom en överlåtelse från tredje man senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen får inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran, *om förvärvet inte med hänsyn till omständigheterna kan anses som ordinärt. En fordran mot gäldenären får inte heller användas till kvittning, om den har förvärvats genom sådan överlåtelse och borgenären då hade skälig anledning att anta att gäldenären var insolvent.*

En borgenär som har satt sig i skuld till gäldenären under sådana omständigheter att det är att jämställa med en betalning med annat än sedvanliga betalningsmedel får inte kvitta i den mån en sådan betalning hade kunnat bli föremål för återvinning.

8 kap.10 §²

En borgenär som innehar lös egendom med handpanträtt får själv ombesörja att egendomen säljs på auktion. En sådan försäljning får dock inte utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter edgångssammanträdet. Borgenären skall minst en vecka innan han vidtar åtgärd för egendomens försäljning ge förvaltare tillfälle att lösa in egendomen. Om det är fråga om ett fartyg eller gods i fartyg eller i luftfartyg eller in-tecknade reservdelar till luftfartyg, skall egendomen säljas exekutivt.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/47/EG av den 6 juni 2002 om ställande av finansiell säkerhet (EGT L 168, 27.6.2002, s. 43, Celex 32002L0047).

² Senaste lydelse 1999:1310.

Finansiella instrument som är noterade vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad samt valuta får säljas omedelbart till gällande börs- eller marknadspris av den som har egendomen som säkerhet.

Finansiella instrument och valuta får omedelbart säljas eller realiseras genom avräkning av en borgenär som har egendomen som säkerhet, om det sker på ett affärsmässigt rimligt sätt. Består säkerheten av onoterade aktier i konkursgäldenärens dotterbolag, skall borgenären dock först fråga förvaltaren om konkursboet vill lösa in aktierna.

Borgenären skall minst tre veckor i förväg underrätta förvaltaren om tid och plats för en auktion som inte hålls i exekutiv ordning.

Har egendomen sålts på annat sätt än exekutivt, skall borgenären för förvaltaren redovisa vad som har flutit in.

Vill inte borgenären själv sälja egendomen, får förvaltaren ombesörja försäljningen. En inteckning i luftfartyg eller i reservdelar till luftfartyg som har lämnats som pant av den intecknade egendomens ägare får dock inte säljas av förvaltaren. Han får bara låta sälja den rätt till andel i inteckningen som enligt vad som är särskilt föreskrivet kan tillkomma gäldenären.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2005.
 2. Vid konkurs som beslutats före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 1 och 3 §§ lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §³

Om ett företag som står under tillsyn av Finansinspektionen vill ingå avtal med ägaren till ett finansiellt instrument om att företaget skall ha rätt att förfoga över det finansiella instrumentet för egen räkning, skall avtalet slutas skriftligen i en för ändamålet särskilt upprättad handling som i någon läsbar och varaktig form är tillgänglig för parterna. Detsamma gäller om företaget medverkar till ett sådant avtal mellan andra parter. Det förfogande som avses skall anges noggrant.

Första stycket gäller inte om företagets motpart eller parterna i ett avtal som företaget medverkar till är

1. ett annat företag som står under tillsyn av Finansinspektionen eller ett utländskt företag inom EES som i sitt hemland får driva jämförbar verksamhet och som står under betryggande tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ,

2. Riksgäldskontoret eller ett utländskt offentligt organ inom EES som är ansvarigt för eller deltar i förvaltningen av statsskulden eller är behörigt att föra konton för kunders räkning,

3. Riksbanken eller en utländsk centralbank inom EES, inklusive Europeiska Centralbanken,

4. en multilateral utvecklingsbank, Banken för internationell betalningsutjämning, Internationella valutafonden eller Europeiska investeringsbanken, eller

5. ett sådant kreditinstitut som anges i förteckningen i artikel 2.3 i

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/47/EG av den 6 juni 2002 om ställande av finansiella säkerhet (EGT L 168, 27.6.2002, s. 43, Celex 32002L0047).

² Lagen omtryckt 1992:558.

³ Senaste lydelse 2002:563.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG av den 20 mars 2000 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut⁴ senast ändrat genom Europeiska gemenskapernas kommissions direktiv 2004/69/EG⁵.

3 §

Om ett sådant företag som avses i 1 § har fått finansiella instrument som pant, får företaget i sin tur pantsätta eller överlåta panträtten bara tillsammans med den fordran som de utgör pant för. För återpantsättning eller överlåtelse på annat sätt fordras sådant avtal som anges i 1 §. Återpantsättning eller överlåtelse får inte ske för högre belopp eller på strängare villkor än vad som gäller hos panthavaren.

Om ett sådant företag som avses i 1 § *första stycket* har fått finansiella instrument som pant, får företaget i sin tur pantsätta eller överlåta panträtten bara tillsammans med den fordran som de utgör pant för. För återpantsättning eller överlåtelse på annat sätt fordras sådant avtal som anges i 1 § *första stycket*. Återpantsättning eller överlåtelse får inte ske för högre belopp eller på strängare villkor än vad som gäller hos panthavaren.

Första stycket gäller inte om pantsättaren är

1. ett annat företag som står under tillsyn av Finansinspektionen eller ett utländskt företag inom EES som i sitt hemland får driva jämförbar verksamhet och som står under betryggande tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ,

2. Riksgäldskontoret eller ett utländskt offentligt organ inom EES som är ansvarigt för eller deltar i förvaltningen av statskulden eller är behörigt att föra konton för kunders räkning,

3. Riksbanken eller en utländsk centralbank inom EES, inklusive Europeiska Centralbanken,

4. en multilateral utvecklingsbank, Banken för internationell betalningsutjämning, Internationella valutafonden eller Europeiska investeringsbanken, eller

⁴ EGT L 126, 26.5.2000, s. 1 (Celex 32000L0012).

⁵ EGT L 125, 28.4.2004, s. 44 (Celex 32004L0069).

5. ett sådant kreditinstitut som anges i förteckningen i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG av den 20 mars 2000 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut⁶ senast ändrat genom Europeiska gemenskapernas kommissions direktiv 2004/69/EG⁷.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2005.

⁶ EGT L 126, 26.5.2000, s. 1 (Celex 32000L0012).

⁷ EGT L 125, 28.4.2004, s. 44 (Celex 32004L0069).

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion

Härigenom föreskrivs¹ att 2 kap. 20 och 21 §§ lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

20 §

Har gäldenärens motpart före beslutet om företagsrekonstruktion fått rätt att häva ett avtal på grund av inträffat eller befarat dröjsmål med betalning eller annan prestation, får motparten efter beslutet inte häva avtalet på grund av dröjsmålet, om gäldenären med rekonstruktörens samtycke inom skälig tid begär att det skall fullföljas. Gäldenären skall på motpartens begäran inom skälig tid ge besked om avtalet skall fullföljas.

Skall ett avtal fullföljas enligt första stycket gäller följande.

1. Är tiden för motpartens fullgörelse inne, skall gäldenären på motpartens begäran fullgöra sina motsvarande prestationer eller, om anstånd har medgetts beträffande vissa prestationer, ställa säkerhet för dem.

2. Är tiden för motpartens fullgörelse inte inne, har motparten rätt att erhålla säkerhet för gäldenärens framtida prestationer i den mån det av särskild anledning är nödvändigt för att skydda honom mot förlust.

Om gäldenären inte lämnar besked enligt första stycket andra meningen eller inte fullgör sina skyldigheter enligt andra stycket, får motparten häva avtalet.

Ett avtalsvillkor som inskränker gäldenärens rätt enligt första och andra styckena är ogiltigt.

Om återtagande av vara som överlämnats till gäldenären sedan ansökan gjorts om företagsrekonstruktion finns föreskrifter i 63 § fjärde stycket köplagen (1990:931).

Vad som sägs i denna paragraf gäller inte för anställningsavtal.

Vad som sägs i denna paragraf gäller inte för anställningsavtal eller för en borgenär som innehar finansiella instrument eller valuta som säkerhet.

21 §

Den som hade en fordran hos gäldenären när ansökan om företagsrekonstruktion gjordes får, även om fordringen inte är förfallen till betalning, använda den till kvittning mot fordran som gäldenären då hade mot honom. Detta gäller dock inte, om kvittning är utesluten på grund av någon av fordringarnas beskaffenhet eller undantagen enligt vad som sägs nedan.

Om en fordran mot gäldenären har förvärvats genom överlåtelse

Om en fordran mot gäldenären har förvärvats genom överlåtelse

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/47/EG av den 6 juni 2002 om ställande av finansiell säkerhet (EGT L 168, 27.6.2002, s. 43, Celex 32002L0047).

från tredje man senare än tre månader före ansökan om företagsrekonstruktion, får den inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran. I fråga om dödsbo räknas tiden dock från ansökan om boets avträdande till förvaltning av boutredningsman, under förutsättning att en ansökan om företagsrekonstruktion följt inom tre månader från det att en boutredningsman förordnats. Sådant förbud gäller också, om en fordran mot gäldenären har förvärvats tidigare genom sådant fång och borgenären då hade skälig anledning anta att gäldenären var på obestånd.

från tredje man senare än tre månader före ansökan om företagsrekonstruktion, får den inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran, *om förvärvet inte med hänsyn till omständigheterna kan anses som ordinärt*. I fråga om dödsbo räknas tiden dock från ansökan om boets avträdande till förvaltning av boutredningsman, under förutsättning att en ansökan om företagsrekonstruktion följt inom tre månader från det att en boutredningsman förordnats. Sådant förbud gäller också, om en fordran mot gäldenären har förvärvats tidigare genom sådant fång och borgenären då hade skälig anledning anta att gäldenären var på obestånd.

En borgenär, som har satt sig i skuld till gäldenären under sådana omständigheter att det är att jämställa med betalning med annat än sedvanliga betalningsmedel, får inte kvitta, i den mån sådan betalning hade kunnat bli föremål för återvinning enligt 3 kap. 5–7 §§.

En fordran på ersättning som tillkommer en borgensman eller annan med anledning av en förpliktelse som han infriat (regressfordran) anses vid tillämpning av vad som sägs ovan ha förvärvats när hans förpliktelse grundades.

Överlåter gäldenären sedan ansökan om företagsrekonstruktion gjorts en fordran så att en borgenär därigenom förlorar rätt till kvittning, skall han ersätta borgenären för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2005.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

10 §

Om ett kreditinstitut underlåter att i tid lämna de upplysningar som föreskrivits med stöd av 16 kap. 1 § *första stycket 4*, får Finansinspektionen besluta att institutet skall betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor.

Avgiften tillfaller staten.

Om ett kreditinstitut underlåter att i tid lämna de upplysningar som föreskrivits med stöd av 16 kap. 1 § 5, får Finansinspektionen besluta att institutet skall betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2005.